Değeri

20 Kuruş

Yıllığı [225] Kuruştur.

ALTIN YAPRAK

Ayda Bir Çıkar Bafra Halkevi Dergisidir.

Uray Sağlık İşleri Önemi .... ALTIN YAPRAK
Bafra tarihi araştırmaları .... Mahmut ÜSTÜNER
İyi ve Ucuz İstihsâl .... B.
19 MAYIS .... F. Yekta ÇUBUKCUOĞLU
Melek .... F. Yekta ÇUBUKCUOĞLU
ANT (şiir) .... Vehbi Cem AŞKUN
Çağşur Köyü (köy Tetkikleri) .... **
Tay Yetiştirmek .... Fuat GÖZAYDIN
Şar Haberleri .... **

YIL : 1
Sayı : 14
Gün : 30-6-936

Sayı : 14 30 . 6 . 936

ALTIN YAPRAK

Bafra Halkevi Tarafından Ayda bir çıkarılır Kültür Dergisidir .

Uray Sağlık İşlerinin Önemi

Uraylarımızın genel sağlık bakımından karşılaştığı ödevler diğer işleri yanında şüphe yokki daha önemlidir . bu önemi kavrayan bir uray için bütçe sorumu bile düşünülemez . çünkü Sağlık işleri parasız yapılabilen çalışmalardı. .

Yine bu dergide uzun uzadıya anlatmağa çabaladığımız uray ödevlerini tekrarlamağa lûzum görmemekle beraber urayın sağlık ödevleri üzerinde bir daha durmaktan vaz geçmedik . Bir şehir halkı pek haklı olarak kendi esenliğini her varlığın başında görür . Bundan ötürü yediği içtiği şeylerin nereden geldiğini, ne gibi şartlar altında yapıldığını bilmek ister . Urayın bütün salmalarına ortak olan bir yurttaş bu külfet karşılığına her işten önce sağlığının korunmuş olduğunu göremezse uray kurulunun iş gördüğünü neden anlayacaktır ?

Esenlik ödevi, eğer yalnız sokakları temizlemek olsaydı, Resmi adıyle (Tanzifat) demek sokak süpürmek demekse uray işleri pek basitleşmiş olmazmıydı ?

Bizim bildiğimiz urbanizm, bu gün başlı başına bir müessesedir . uray sayısız ödevler karşılayan bir kurumdur . Uray halkın yiyeceği içeceği gezeceği, ve eğleneceği her şeyle yakından ilğilenip onları yeni hayatın istediği şartlar içinde konturol etmek zorundadır .

Uray yasalarının istediği şekilde yapılmayan bir ekmekçi furunu elbette fennî şartlar dairesinde düzeltilmelidir . bunu yapmayan bir ekmekçi tek başına bir suç işlemiş olsaydı. Uray cezasına çarptırılır ve yine işine devam edebilirdi . halbuki bu

Arkası 2. nci yüzde

ekmekçi fennî şartlarla boyun eymemekle genel sağlığa en ağır ynmruğu indirmiş oluyor. genel sağlık elbette bir yurttaşın keyfine bırakılamaz Bunun gibi kasabı da, bitti nalbandı da,her kesin yeyip içeceği şeyler yapan ve satan her iş evinde uray yasalarına ayak uydurmağa borçludur. Bunu istemek her yurtdaşın hakkı olduğu kadar urayın da başlıca ödevidir. Bütçesi yerişmiyen bir uraydan yüklenemiyeceği büyük hizmetler beklemeğe hakkımız yoktur. Ancak, ve parasız yapılabilen sağlık tedbirleri almayan bir Uray bizce sağlık şartlarına uymayan bir ekmekçi kadar suçludur. Genel sağlık noktasından ne Uray ne de diğer kurumlar bu hayatî ödevden uzak kalamaz ve kalmayacaktır.

Hemen söyleyelim ki Bafrada gördüklerimiz de bundan ibarettir. Uray (Mecburî) ödevini yapmağa özenmiş bulunuyor. Buna karşılık, kendilerinnden kanunun istediği şekilde yenilik istenilen esnafımız iyi bilmelidirlerki bunu yapmak ve bu yeniliğe ayak uydurmak zorundadırlar. Bundan başka türlü yörümelerine de imkân yoktur. Çünki hem Uray yasası, hem genel sağlık bunu istediği gibi her işte her yönelişte temizlik insanlara yaraşan bir harekettir. Yediğimiz, içtiğimiz şeylerin, ve şehir havasının temiz olduğuna, temiz kaldığına ve kalacağına bizim kadar esnafın da inanması gerektir. Bafra esnafının bu yüksek duyguda bulunduklarına şüphe etmiyoruz. Urayımızın başladığı bu önemli yönelişte irgilmeden yörümesini istiyoruz. Dünden daha iyi, daha ileri bizim büyük parulamızdır.

Altınyaprak

BAFRADAN BİR MANZARA

BAFRA TARİHİ

Araştırmaları

Halkevi D. T. E. incelemelerinden — Mahmut ÜSTÜNER

6

Tepenin üzerinde ve kayaya çıkılacak dolambaçlı yolun başında çok güzel bir suyu olan taşdan yapılmış bir çeşme ve yanında son zamanlara kadar eski izerleri göz önünde durmakda olan yıkılmış kilise temeli görülmektedir. Bu kiliseyi ve çeşmeyi eski çağlarda Fokasın kızı prenses Elinanın yaptırdığı mervidir.

Bu kiliseye ayabani kilisesi derlermiş burada yakın çağlarda büyük panayırlar kurulurmuş ve her taraftan halk toplanır ve alış veriş yapılır her sene kiraz ayının on ikisinde panayıra toplanırlarmış.

Bu bakacakkayadaki mağara kayanın Bafra tarafına bakan kısmında olup oldukca geniş bir odadan ibarettir. Mağaraya çeşmeden başlıyarak dolambaçlı yolu çıkmak üzre oldukça bir yokuş çıkmak gerektir. Kaya yüksek olup gerek Bafra ve gerek Vezirköprü ve sair her taraflara da bakımlıdır.

Buranın biraz aşağısında ve tam Çağşur köyünün karşısında düz ve meyilli bir arazi üzerinde ve şimdi (Leğentaşı) diye söylenen bir mevki vardırki burada çifciler tarafından pek çok âsar bulunmakta ve eski çağlara ait mezarlar paralar ve evanilerde bulunmuş olup burasının bir şehir ve bir köy olduğu görülmededir.

Bu Leğentaşının yakininde halen Türkmenler mahlesi denmekle bir mahalle vardırki buralardaki asarın ve mezarların Türk asarı olduğu görülmektedir.

Buradan güney doğuya doğru dere boyunca ancak bir saat bile olmayan ve şimdiki Kabaçukur ve Sohuçukuru namlarındaki köylerde eski çağlara ait bir kaç mağaralar vardırki bunlarda sert kayalar üzerine oyulmuş odalardan ibaret olup bir danesi gayet yüksəkte taşdan basamaklarla çıkılmakda ve uzun çağların

arkası 4, nci sayfada

İyi ve Ucuz İstihsâl

İnsanların çalışma ve kazanç yaşayışları iklim, toprak ve muhitin tesirile ekim tecim ve endüstri üzerinde toplandığına göre Bafranın çalışma ve kazanç yaşayışının da bu üç esastan ekim üzerinde toplanmış olduğunu görüyoruz.

Buna göre Bafra için yapılacak ulusal işlerin birinci derecede geleni halkın ekim üzerinde toplanan istidat ve kabiliyetini kuvvetlendirmek, iyi ve ucuz istihsal temin etmek, dolayisile ulusal geliri kıymetlendirmek ve artırmaktan ibarettir. Ünlü Başkanımız da 1936 bütçesi münasebetile Kamutaydaki söylevlerinde döviz muvazenesi bakımından ulusal gelir üzerinde durmuşlar ve bunun devlet için bütçe muvazenesi kadar önemli olduğunu bir daha söylemişlerdir.

---

3. nci yüzden

geçmesile bu basamaklar bozulmuş ve gayip olmuştur. Bu mağaraların yapılış şekli ana temelden Kapukaya ve Asardaki mağaraların şekil ve biçiminde olmayup daha eski çağlarda ve daha eski bir ulusa ait olduğu görülmektedir. Oralarda yapılan araştırma ve söylentilerde tepedeki büyük mağaraya (Tepen delik) mağarası denirmiş.

Buralardaki mağaraların birisinin ağzında yarım konmuş büyük bir kaya parçası olup içerisi pek büyük bir mağaradan girilerek bir sahanlıktan geçilerek diğer bir kısımda odaya benzer bir köşe ve sahanlığın önünden birde aşağı inen bir kısım daha vardırki pek karanlık olduğundan ve fırsat bulunamadığından mağaranın sonuna kadar gidilememiştir.

Yalnız köylülerden işittiğimiz bu mağaradan girilerek akmakta olan çayın altından bir tunelle geçilerek karşı tarafta başka bir mevkie çıkılırmış.

Birde bunlardan başka şimdiki Bafraya bir saat mesafede ve Kızılırmağın kıyısında hakim bir noktada bir tepecik üstünde bir kale harabesi vardırki uzun çağların geçmesiyle bu kale yıkıntısı düz bir toprak yığını halini almış bu kalenin güney tarafına bakan kısmında bir mağara deliği ve şosa tarafına bakan yerde örülmüş dıvar ve kayalar görülmektedirki buraya Martikale denir. Burasının ismine Martikale denmesine göre kimler tarafından yapıldığı ve pek eski çağlardan mı? olduğu kestirilemez. Buraya (Gürgülü) de denir.

(Bitmedi)

Kamalizm Türkiyesinin ekonomik çalışmalarına ulusumuzun ekim üzerindeki istidat ve kabiliyetinin büyük bir kuvvet kaynağı olduğuna ve dış tecimimizin birazda bu kaynağa dayanarak genişlediğine ve büyük Türk endüstrisinin kurulmasında bu istidat ve kabiliyetinde yeri bulunduğuna şüphe yoktur.

Gerçi: Kurulan ve kurulmakta olan büyük Türk Endüstrisi; aynı zamanda kendisine lazım olan ilk maddeleri de temin ederek en ileri bir bilgi ve teknikle meydana gelmekte ve bu endüstri mıntakalarının dışında kalan bölgelerin eski sistem çalışmalarından ve bahalı veyahut fena istihsal yapmalarından müteessir olacak bir vaziyette kalmaktan uzak bulunmakta isede bu gibi ekim mıntakalarına da yeni Türkiyenin ekonomik ilerileyişindeki hızına uygun bir hız vermek ve artık buralarda da ileri memleket şartları altında çalışmak icabeder.

Bu gün bölgemizdeki halkın bütün çalışma ve kazanç yaşayışları en ziyade tütün üzerinde toplandığına göre ilk önce düşünülecek iş bol rekolte ve yüksek kalite mahsul elde etmektir. Bu da iyi ve kolay şartları haiz (kredi) ile mümkin olabilir.

Mıntakamızdaki Bankaların tütün ekicilerine açtığı kredi azdır. Bir kısmı da tütün ekimi masrafları yapıldıktan sonra verilmektedir ki: Bu kredinin de ucuz istihsâle faydası azdır. Bu sebeplerle ekicilerin çok ağır ve müşkil şartlarla kredi bulmağa mecbur kaldıklarını işitiyoruz. halbuki yukarıda söylediğimiz ulusal ödevleri yerine getirebilmek için ekicilerimizi ileri memleket şeraiti altındaki krediden bir an evvel istifade ettirmek lâzımdır. bu kredi de iyi bir hesapla ve basit bir formalite ile verilmelidir. Kredi müesseseleri ekicilerin ihtiyaçları üzerinde birer birer durup incelemezse yine maksat elde edilmiş olmaz.

Sonra: ileri memleket şartlarından birini elde etmek ve bu gün için olmasa bile beş sene ve yahut on sene sonrası için bazı maddeler üzerinde ekim endüstrisini meydana getirebilmek için (tarım kredi kooperatifleri) ne de ihtyaç vardır. İlk önce münasip bir mıntakada yapılacak bir ileri hamle ile nümüne olarak bir dane (tarım kredi kooperatifi) kurulabilir. Bu Kooperatifin çalışmalarından alınacak tecrübeler de bundan sonra kurulacak kooperetifler için çok eyi bir esas teşkil eder.

Cumhuriyet Türkiyesinin 1935 Senesinde (tarım kredi kooperatifleri) ne verdiği son şekil ve buna bu defa eklenen ana mukavelename Türkiyede beş altı senelik tecrübelerden sonra meydana gelmiş bir Cumhuriyet eseridir.

Çeşitli maksatlarda çalışmak üzere başka Ziraat teşekkülleri de bunu tekip ederek kuruldukdan ve yukarıda yazdığımız ilk iki şart yapıldıkdan sonradır ki: bol rekolte ve yüksek kalitede mahsul hakkındaki dileğimiz yerine gelecektir.

B.

Ulu ATATÜRK'ün 19 Mayısda ilk ayak bastığı güzel Samsun

19 Mayıs

F. Yekta ÇUBUKCUOĞLU

On üç yıllık Türk Cumhuriyetinin büyük ve imanlı bir özenişle kurulduğu günün yıl dönümünü kutlularken gözlerimiz ondan dört yıl önce bu mutlu günü en değerli hazinelerden daha kiymetli bir cevher olarak bize ileten önderin kurtuluş bekliyen vatana Samsundan kucak açtığını görüyoruz. O Saltanat hükûmetinin kiymet kabul etmez meskenetini ve hiyaneti yurda Karadenizin çoşkun dalgalarının üzerinden süzülerek haber verdi.

17 yıl önce 19 Mayısta Samsuna ayak basmıştı. O gün onda ne bir saltanat adamının ebleh çehresi ve ne de Osmanlı ordusunun sırmalı esvabı var. O yalnız kızıl saçlarının dalgaları ve mavi gözlerinin enginliği ile TÜRKe halâs getiren bir Türk çocuğu, mert bir Türk çocuğu idi: 17 milyonluk Türkün halâskârı Mustafa Kemal di. O gün Samsun; topraklarına ayak basan bu mert Türk oğlunun başarıcı azmi ile yurda kurtuluş ve TÜRKe yakışan bir kurtuluş tarihine sahne olduğunu ona gösterdiği bağlığı ile isbat etti. Kurulduğundan bu güne kadar hangi Türk toprağı bu kadar büyük bir şeref ve bahtiyarlığa kavuşmuştur?

O Türk toprakları ki üzerinde en namlı Türk kahramanları asırlarca At oynatmış, kılıç parlatmış ve tarihin en ölmez sayfalarını doldurmuşlardır.

19 Mayıs; Samsun için bu onurlu kahramanlık günlerinin en ölmez bir tarih ve devrim başlangıcı olmuştur.

Ulu Önder 17 yıl önce Samsuna çıktığı zaman Türklük ve Türk yurdu cihan hartasından ve tarihinden silinmek tehlikesini gösteriyordu. Ülke çoktan pay edilmiş ve onun öz çocukları her türlü haklarını kaybetmiş bulunuyorlardı. Anayurdu zengin ve imperyalis istilâdan kurtarmak, Türklüğü ebedî hürrüyetine kavuşturmak ancak yılmaz ve çelik bir iradenin elinde olabilirdi.

Kamal ATATÜRK, Türklüğün varlığını kurtaracak çelik iradeli deha Karadenizin dalgaları üzerinden çıkageldi.

Bu gün biz 17 yıl önceki bu kurtuluşa başlama tarihini kutlularken bu yurdun ebedî hürriyetine kavuşmuş ergin neslinin sonsuz heyecanı ve ödevine candan bağlığı karşısında onu yaratanı bir kerre daha yürekten anıyor ve eserile beraber sağlıklar diliyoruz.

— Ya.. Demek sen Akıncıoğlunun gelinisin? Ne alâ, ne alâ.. Vay gidi günler vay..

Hacı Süleyman maziyi hatırladı. Dalgın dalgın sedirin bir ucuna iliști. Misafirinin de oturmasını işaret ederek anlatmağa başladı: Genç kadın bin bir düşünce içinde minderin bir kenarına otururken ihtiyar Koçoğlu anlatıyordu:

— Rahmetli ile Moskoflara neler yapmadık. Neler? Nur içinde yatsın beni iki defa muhakkak ölümden kurtardı. Genç kadın biraz mülâhazaya dalar gibi oldu. Demek iyi bir tesadüfle karşı karşıya kalmıştı. Derin derin içini çekti. Hacı devam ediyordu:

— Vadetmiştim. Memlekete sağ salim dönersek onun bu ödenmez iyiliklerine karşılık elimden gelen ufak bir iyilikte bulunacaktım. Fakat ne fayda. Memlekete döndükten iki ay sonra vefat ettiğini haber alınca allah sizi inandırsın günlerce ağladım. Lâkin elden ne gelir?..

İhtiyarın gözleri yaşarmıştı. Çevresi ile yaşlarını sildi. Daha devam edecekti. Fakat ailesi teessürüne mani olmak, geç kalan kadıncağızı yollamak için sözlerini kesti:

— Hacı: Gelin kaç saattır burada çocuklarını ve hastalarını yalnız bırakıp gelmiş. Hayriye söyliyelim arabayı koşsun Beraber gidüp eşyalarını ve çocuklarını buraya getirsinler. Sonrasına allah kerim..

Hacı ailesinin bu tevekkülüne boyun eğdi.

— Ben arabayı hazırlarım. Beraber gideriz. Diyerek kalktı ve aşağı indi. On dakika sonra araba hazırlanmıştı. Bülentin tarifine göre çocuklarının bulunduğu semte doğru yol alıyorlardı.

* *
*

— Fevzi, oğlum nasıl oldun?

— Abla yandım ablacığım..

sayfayı çeviriniz

Bülent geç vakıt araba ile çocukların bulunduğu eve gelince el yordamı ile idare lambasını yakmış ve hemen Fevzinin yanına koşmuştu. Zavallı yavrucak en ufak bir hareket dahi yapacak vaziyette değildi. Hadi gelenlerin farkına varmış, ablasını görünce demindenberi pek haklı olarak saplandığı menfi düşünceden ayrılmıştı. Yaşlı bir adamla işçi kıyafetinde bir delikanlının içeriye girmeleri Hadiye yeni bir ümit vermişti. Kendi kendine :

— Bunlar bir kurtarıcı olmalıdır.

Gelen delikanlı evin ötesine berisine rast gele atılan eşyaları topladı. Yarım saat sonra her şey olup bitmişti. Hacı yatsı namazınını kılarken açlığın ve hastalığın pençesinde kıvrananlar da birer rahat köşe bulmuşlardı.

* *
*

— Kızım adını bağışla . .

— Bülent, teyze . .

— Bülent kızım çok yuruldun. Şöyle sofraya yakın gel bir kaç kaşık çorba iç aklın başına gelsin. Ev sahibi dermansız kalan genç kadını biraz istirahat ettirmek istiyordu. Ama ne iyi kadındı. Onu sofraya oturttu.

— Anne sütü hazırladım.

Zeynebin bu sesi Bülente ilâhi bir ses gibi gelmişti. Günlerdenberi hastalarına bir yudum sıcak su tedarik edemezken şimdi şu genç kız onlara süt hazırlamıştı. Sofradan hemen kalktı.

— Size zahmet olur Zeynep, verin ben götüreyim. Bu sözleri kalpten gelen bir ana şefkati ile söylüyordu. Fakat Zeynebin annesi mani oldu .

— Bırak kızım biraz soğusun. Sen biraz çorba daha iç te sonra beraber gidüp hastalarımıza bakarız.

— Ah teyzeciğim . . Onlar yemedikçe benim içime sinmiyorki . .

— Zeynep , kızım Hürmüzle beraber içerideki çocukları buraya getirin. Bülent tekrar sofraya oturmuştu. Fakat içtiği çorba bir türlü boğazından geçmiyor, düğümlenip kalıyordu. Sanki günlerdenberi didinen aç ve susuz kalan kendisi değildi. Yine de bir kaşık çorbayı rahat içemiyordu . Nasıl içebilirdi. Kendisi günlerdenberi aç ve ilâçsız kalan yavruları , hastaları halâ inlerken onlardan evvel kendisi oturup ta çorba içebilirmi idi? Ah anne yüreği . .

Zeynebin tatlı sesi kapudan duyuldu:
— Anne getirdik . . . Vah yavrucuklar uyumuşlar hiç te uyanmıyorlar. Bülent yavrularını görünce üçüncü defa olarak oturduğu sofradan kalktı. Onları karşıladı. Yavaşca Zeynebin ve Hürmüzün kucaklarından alarak senelerce hasret kalmış gibi bağrına bastı. Fakat zavallı çocukların uyur veya uyanık halde oldukları farkedilecek gibi değildi. İhtiyar ev sahibi kalktı hazırlanan sütü mecalsız kalan yavrulara, annelerinin yardımı ile güçlükle içirdiler. Ve tekrar götürüp yatak odasına yatırdılar.

(Bitmedi)

ANT . .

Vehbi Cem AŞKUN

Kurtuluş günüdür, bu gün arkadaş,
eyi bil unutma, bu günü tanı.
Ünlü bir dilektir, bu yüce savaş,
İlerle bu yolda, yücelt vatanı . . .

İçin serinlesin, gözlerin gülsün,
Sağlıkla kutlula uludurr ünü.
Yurda sevinç yağsın, bolluk dökülsün,
Ne mutlu sana ki, gördün bugünü . . .

Yadlara kaptırma verme paranı,
İngiliz, Fıransız, ipekli kumaş,
Bunlar eyiletmez sarmaz yaranı,
Çalış sen işine bağlan arkadaş . . .

Sanmaki o senin yaptığın her iş,
Yüzüne bakılmaz, kalır yanında.
Sevin gülsün yüzün, bu özlü gidişin,
Yer buldu her Türkün temiz kanında . .

Azıcık emek ver, bir parça yorul,
Çoğalt dezgâhları üresin işler.
Çalışsın yaşlı, genç, kız, erkek, ve dul,
İşlendikçe her iş, artar genişler.

Ne günler geçirdin, biz neler gördük,
Hiç bir kez acıya verdinmi boyun.
Gerçekten yiğittir korku bilmez Türk,
Er meydanındasın arkadaş soyun.

Yerli gey yerliye alışsın başın,
Arca böyle güler, karın, kardaşın.
Kabaymış, kötüymüş deyüp irdeme,
Kazanan yad değil, kendi yurttaşın.

Güzellik gizlenmez, bellidir aysa'
Geyin yurt malını çulsa, abaysa,
Her şeye bedeldir Türklüğün yeter,
Ne çıkar mantonda bir az kabaysa.

İlin ipeğinden, yenidir yünümüz,
Yakında bundanda çıkar ünümüz,
Şu bir kaç yıl varki, neler yapmadık,
Geçtimi bir yolcuk,boşa günümüz . .

Ulu ant günüdür, bu gün arkadaş,
Eyi bil unutma bugünü tanı,
Ünlü bir dilektir, bu yüce savaş,
İlerle andından yücelt vatanı . . .

ÇAĞŞUR KÖYÜ

1 — Çağşur köyü Bafraya 38, Kızılırmağa 7 kilometre uzaklıkta 236 sı erkek 235 i kadın olmak üzre 471 nüfuslu ve 94 evli bir köydür.

Köyün güney ve doğu taraflarında - bu gün çiflik olarak kullanılan - eski rum köylerinden Otkayası ve Sıklık köyleri ile kuzey ve doğu taraflarında Kapukaya köyü vardır.

2 — Köyün Tarihi: Köylülerin dedelerinden duyduklarına göre; köy bundan 200 yıl önce kurulmuş.

Genel harpten önce 170 evli ve 1000 nüfuslu olan köy 1333 yılında rum çeteleri tarafından yakılmış; 400 nüfusunu gayıp etmiştir.

İstiklâl savaşından dönen köy gençleri çoluk çocuklarını toplayarak tekrar köylerine dönmeğe başlamışlar ve ilk yapının temelini 1339 yılında atmışlardır. Bu günkü Çağşur 13 yıllık köydür.

3 — Eğlence şekilleri: Köyde eğlence yalnız Bayram günlerine münhasırdır. Bayram günleri, köy gençleri bir alanda toplanarak ulusal oyunlar oynarlar.

Musiki: Köyde yalnız düğünlerde Davul zurna getirilir. Halk türküleri, ulusal şarkılar söylenir; güreş yapılır. İçki yok gibidir.

4 — Köyde hayat:

Kadın hayatı: Köy kadınları yalnız ev ve tütün işleri ile uğraşırlar. Tütün yetiştirmek ve işlemekte çok beceriklidirler. örücülük, tokumacılık yoktur.

Erkek hayatı: Erkekler yazın tütün yetiştirmek, ekin biçmek ve harman yapmakla; kışın ekin ekmekle uğraşırlar. Boş zamanların da köy alanında ve köyün kıyısındaki çamlıkta oturmakla geçiriler. Geceleri evlerde toplanırlar. Kahve yoktur.

Çocuk hayatı: Okuma çağındaki çocuklar okula gider. Okuma çağında olmayanlarda sokaklarda oynarlar.

5 — Ahlâk Telakkileri:

Kendilerine vakitile telkın edilen masallara çok kiymet verirler. Bir parça taşkın olmakla beraber çabuk kızar, çabuk barışırlar. Kin tutmazlar. Saf, temiz adamlardır. Hırsızlık çok ayıptır.

6 — Köyde zengin 2-3 kişi vardır. Halkın % de 30 zu orta hallı % de 70 i fakirdir.

7 — Geçen yıl köyde tütün olmadığından halkın çoğu borçlanmıştır.

8 — Evlerin dahili tertibatı ve kullandıkları eşya:

Evlerin % 70 i iki katlı % 25 i bir katlıdır. İki katlı evlerin üst katında yemek, yatak odaları, alt katında ahır, tütün kuyusu vardır.

Bir katlı evler bir odalıdır. Ahır ayrıdır.

Ev eşyaları: Ev eşyaları yatak ve yemek takımlarıdır. Bazı evlerde sandalye karyola, halı, kilim vardır.

9 — Köyde evlenme ve boşanma:

Evlenmeler Medeni kanuna göre yapılır. Boşanma yok gibidir.

10 — Hükümette olan işlerini kendileri takip ederler.

11 — Kültür durumu.

Köyde 16 Talebesi kız 29 Talebesi erkek olan 45 talebeli 3 sınıflı Okul vardır. 3 yıl önce açılan Okul bu yıl ilk mezünü verecektir. öğretmeni A Kursu mezunudur. Öğretmen köy işleriyle yakından alâkadar olmakta. Fırsat buldukça Sağlık, Çocuk bakımı, meyvacılık, Hayvan yetiştirmek hususunda köylüye kılavuzluk etmektedir.

12 — Okul talebsinden başka köyde bir tek okur yazar yoktur.

13 — Köyde okur yazar olmadığı için gazete gelmez. Yalnız Partinin gönderdiği gazeteleri öğretmen okur ve bu suretle köylüye acunda olan biten işleri duyurur.

14 — Muhabere vaziyeti:

Köyde telefon yoktur. çok önemli işler için Kapukayaya gider oradan muhaberesini yapar.

15 — Köyde geçim:

Köylünün hepsi tütüncüdür. bir miktarda buğday, arpa ekerler. Bir yıl tütün bir yıl ekin ekmek sureti ile tarlaları dinlendirirler tarlalara gübre vermezler. Tütünleri ikinci derecededir yılda tütünden Köye 40-60 bin lira kadar para girer.

16 — Yiyecek, içecek, giyecek:

Köylü yediği buğdayın % 50 sini Vezir köprüden alır. yemekleri nefistir. Kebapları tanınmıştır.

İçecekleri su:

Köyde iki pınar Vardır. pınarın biri çok Kireçlidir. aktığı yerlerde teressubat yapar, Kayalar teşkil eder. Bu suyun sağlığa olan zararları Köylüye anlatılmış ve köylü bugün bu snyu terk etmiştir. Pınarın diğerinin suyu çok iyidir. Köyün kıyısından geçen çayın suyu da iyi isede temiz değildir.

17 — Hayvan sayısı:

1936 sayımında 154 koyun 84 keçi, 7 manda, 99 sığır inek ve öküzü ,23at, 20 eşek, 2 katır tesbit edilmiştir.

18 — Ziraat bilgisi

Tütün yetiştirmekte bilgileri iyidir. Sebzecilik, meyvacılık bilmzler.

19 — Köyün yeri ve Köylünün sıhatı:

Köyün güney tarafınea dik yamçlı ve çam ormanı ile örtülü bir dağ vardır. Bu dağkışın köye güneşin girmesine engel olur. kuzey, batı tarafları da dağ ile çevrilmiştir. Güney, doğu taraflarından yarım daire çevirerek akan çay köyün yayayışında en büyük âmildir. halk bu sudan içer, yıkanır, çamaşırlarını yıkar. bostanlarını sular. Değirmenlerini döndererir.

Köyün havası iyidir, sıtma hiç yoktur. Bünyeleri kuvvetlidir.

20 — Ölüm tabii bir şekildedir.

21 — Çocuk doğumu ve ölüm vaziyeti

Köyde çocuk doğumu çok ise de çocuk bakımı çok geridir. bilgisizlik yüzünden arasıra çocuk ölümü olur.

22 — Kuyular ve lağımlar:

Kuyular: bazı evlerde halâ kuyusu varsda çoğu açıktır.

Lağımlar: lağım yoktur.

23 — Temizlik:

Temizliğe çok itina. ederler temizliği çok sverler.

24 — Köyün inkişafı için:

Tarım işlerinde çok ilerleyen köyün iktisaden de yükselmesi için:

1 — Bafraya olan yolu daha muntazam olmalı.

2 — Köyde halkın zarurı ihtiyacını temin edbilecği dükkânlar olmalı.

3 — Köprüye gidip geldikleri yol kabili mürür olmalı.

4 — Köyde her zaman gelen geçenler için bir han olmalı.

5 — Ziraat Bankası köylüye bol kredi açmalı.

6 — En çok şayan arzu olan köy sigortaları, köy kooperatifleri gibi yararlı kururların köyde kurulmasını kavrayacak bir hale gelinceye kadar köylüyü okutmalı.

Tay Yetiştirmek

Fuat GÖZAYDIN

Geçen sene getirilen damızlık aygırlardan gebe kalan kısrakların taylamakta oldukları ve bu Irkları temiz atların taylarının bazıları bakmsızlık yüzünden öldükleri ve bazılarınında ölüme mahküm oldukları görülmekdedir. bunda yegâne amil halkın tay yetiştirmek ve bakmak usullerinin bilmemesidir.

Onun için yetiştircilerimize bu satırları okumalarını ve bu değerli taylarına icap eden ihtimamla bakmalarını tavsiye ederim:

Tay yetiştirmek: doğumu takip eden günlerde tayın üzviyeti henüz az mükavim ve bu sebeble de harici tesialere ve hastalıklara karşı fazla hassasdır onun için bu zamanda tayın bakımına çok dikkat etmek lâzımdır. Tayın ilk günlerini geçirdiği doğum ahırı çok temiz altlığı kuru olmalı ve ahırın sıcaklığı 10 - 15 şi geçmemelidir.

Tay ilk günlerini doğum ahırında anasile beraber geçirir. Altlık olarak ilk haftalarda saman sermelidir. Çünkü uzun otlar ve saplar tayların ayaklarına dolaşır.

Ananın ağız dediğimiz sütü (Kollostrum) taylarda küçük bir ishal yaparak (Mekonyum) ın dışarı atılmasını temin eder. Mekonyum 12 - 24 saat geçerde tayın emasından itrah edilmezse hayatını tehlikeye koyar.

Bu gibi vakalarda taya hindyağı verilmeli ve yahut lavman yapılmalıdır.

Tayların en tehlikeli hastalıkları (Etanısüreviden) mütevellit topallıktır. Bunların başlıca arazı doğumu takıp eden günlerde başlayan zafiyet ishal ve iştahasızlıktır: Ekseriyetle mafsallar da şişmiştir. Doğum esnasında temizliğe ve kısrakların tağaddisine ihtimam etmek vakı olarak tesir eder. Ana südünün tayın tağaddisine kifayet etmediği vak'alarda ilâveten inek südü vermek lazımdır. İnek südünün bire iki nisbetinde sulandırılması ve bu mahlulün beher litresine bir yemek kaşığı şeker ilâve edilmesi lazımdır. Sütü daima temiz olarak ve günde bir kaç defa vermelidir. Harareti beden derecei hararetinde olmalıdır. Anasını gayıp eden taylara da bir süt anası bulmak mümkin olamazsa bu suretle beslenir.

İlk günlerde 5-8 defada 1 - 1,5 litre süt verilir. Hayvan büyüdükçe 4-5 öyünde vermek şartiyle 10 litreye kadar çıkarılır.

Üçüncü haftadan itibaren süde şeker yerine pirinç veya yulaf unu ilâve edilir. Daha sonrada pişmiş yulaf hamuru vermeye başlanır. Üç dört haftalık iken tay azar azar katı gıda yemeye başlar. Ahırın içine tay için kısrağın erişemiyeceği küçük bir yemlik yapılır. ve sık sık az miktarlarda yulaf ezmesi ve en iyi cinsinden ince ot verilir. Kısrak çalışmağa başladığı zaman tayın süt emeceği saatleri muntazam tayin etmelidir. Erken sütten kesilmiş ve neşvünmeadan kalan taylara altı aylığa kadar günde 5-10 kilo yağı alınmış imansız süt veyahut keten tohumu çorbası verilir. Sütten kesilmiş taylar için kaç aylık ise onun nısfı kadar kiloğram (Meselâ altı aylık taylara 3 kilo) yulaf ilâveten yiyebildiği kadarda kuru ot ve yahut biçilmiş taze ot verilir. Mer'a tayların neşvünemesı için en muvafıkıdır. İleride damızlıkta kullanılacak tayları yavaş yavaş yükseltmek şartiyle 5 (Saf kan ingiliz taylarına 6) kiloya kadar yulaf verilir. Gündüzleri meraya çıkarılsa bile taylara giceleri ayrıca iyi evsafta ot veyahut biçilmiş çayır verilir. İlk senelerde neşvünuma çok şiddetlidir. Müteakip senelerde neşvünemanın sürati gittikçe azalır. Bunun için hayatın ilk anlarındaki neşvünema arızalarını bilâhere telâfi etmek mümkün değildir. Bu itibarla tayların ilk yaşlarında tağaddilerine çok dikkat etmek lazımdır.

Açık hava ışık ve hareket de katiyen ihmal edilmemelidir. Bunun tağaddi kadar neşvünema üzerinde tesiri vardır. Açık hava gıda mübadelesini cildin faaliyetini ve uzviyetin hava tebeddüllerine karşı mukavemetini çoğaltır. Güneş ziyası kandaki (Hemoğlobin) miktarını tezyit eder. Harekette teneffüs ve hazım faaliyetini kemiklerin neşvünemasını adelât ve veterlerin ve dahili uzuvların kuvvetlenmesini temin eder. Onun için tayı ahırda kapalı büyütmek en büyük hatadır. Tay için mer'a hayat demektir. Taylar doğdukları zaman boyları yüksek ayakları uzun başları büyük ve buna mukabilde bedenleri kısa ve dardır. Bilâhere bu farklar kalmaz.

Doğdukları zaman kuvvetli olan taylar makbuldurlar. Bu ileride iskeletin kuvvetli olacağına delâlet eder. Adalâ yassı ve göğüs dardır. Bilâhere hareket ve buna merbut olan fazla teneffüs hareketleri ve tağaddi sayesinde adlâ yuvarlaklaşır. Doğdukları zaman tenasüp bozuklukları gösteren bir çok taylar bilâhere idman ve tırnaklara yapılan ihtimam sayesinde bu kusurlardan kurtulurlar. Tayların ırklarına ve ileride yapacakları işe göre tağaddilerine daha ziyade kesif veyahut kaba gıda esas tutulur. Ağır cüsseli ve soğuk kanlı ırklarda daha çok kaba gıda, sıcak kanlı ırklarda kesif gıda esas tutulur. Tay bir yaşını bitirdikten sonra kesif gıdayı ve bilhassa yulafı azaltmak lazımdır. Bol ve iyi evsaftaki kuru ot kâfi miktarda madeni ve albominli maddeleri ihtiva ettiğinden bir yaşını geçmiş taylar için en iyi gıdadır. Bu esas gıdaya az miktardada yulaf ilâve edilir. Ve yavaş yavaş çoğaltmak şartiyle pancar ve havuç gibi sulu nebatat yerine (Köklü nebatat) verilir. Yazın otu bol mer'alarda otlayan taylara ayrıca kesif gıda vermeye lüzum yoktur. Ahırda beslenen taylara yiyebildiği kadar yeşil ot

(Sayfayı çeviriniz)

verildikten başka ayrıca kesif gıda ilâve etmek lazımdır. Fakat ahırda beslemenin bir çok mahzurları vardır. Böyle tayların karınları sarkık, belleri çukur ve neşvünemaları temam olmaz. Taylara yulaf yerine kısmen iyi evsafta kepek ve yahut arpa kırması verilebilir. Verilen kuru ot iyi ve kâfi derecede muğaddi değilse veyahut bol ot verilemiyorsa bu takdirde yevmiye yarım kilo kadar keten tohumu ve susam kösbesi verilir. Kışın az mikdarlarda tuz da vermelidir. Tayın içeceği su temiz ve berrak olmalı ve günde bir kaç defada verilmelidir. Hayvanın bir defada fazla su içmesine mani olmalıdır. Tay her gün kış yaz açık havada hareket etmelidir. Bunun için ahıra bitişik olarak ruzgârlardan mahfuz cenube müteveccih meydanlar havlılar yapılmalıdır. Bu havlıların zeminleri rutubetli olmamalıdır. Yalnız fazla rutubetli ve soğuk havalarda taylar ahırda kalabilir. En soğuk havalarda bile tayların bu meydanlarda günde bir kaç saat hareket etmeleri muvafıktır. Bu suretle daima açık havaya çıkarılan tayların tüyleri uzar ve sıklaşır. Bunun için ahırların hararetini hayvanları terletmiyecek bir derecede bulundurmak lazımdır. Tay ahırları geniş ve pençereleri bol ve büyük, kapuları geniş olmalı ve hayvanlar burada bağsız ve serbest olarak bulundurulmalıdır.

Tayların timarına dikkat etmek lazımdır. En aşağı haftada bir defa tayı iyice timar etmelidir. Kabilse her gün bir defa tayları hafifce timar etmek muvafıktır. Timarı tayın yulafını verdikten sonra yapmalıdır. Bu suretle kendileri timara daha çabuk alışırlar. Tayların dört ilâ altı haftalık iken tırnakları timar edilmeğe başlanır. ve her 4-6 haftada bir tekrar edilir. Sahan ve çatala katran sürmek de iyidir. Tırnakları hastalıktan ve rutubetten vikaye eder. Bir yaşını bitiren tayların marttan itibaren aldıkları kesif gıda ve ot miktarları yavaş yavaş azaltılır. Bundan maksat tayları mer'aya hazırlamaktır. Merada fena havalarda iltica edilebilecek ruzgârlardan mahfuz kapalı mahaller bulunmalıdır. İlk haftalarda taylara az miktarda kuru ot ve saman vermek lazımdır. Çünkü birdenbire kuru gıdadan yeşil gıdaya geçiş ishal yapar, Mayıstan sonbahara kadar taylar gice, gündüz mer'ada kalabilirler. ve bu esnada ayrıca gıda vermeye lüzum yoktur. Su bulunması da mühimdir. Akar su yoksa yalaklar yapmak ve hayvanları burada tedarik edilen su ile sulamak lazımdır. Sonbaharda havalar iyice soğuyuncaya kadar tayları mer'ada bırakmalıdır. Son haftalarda akşamları ot veya saman vermelidir. Bundan maksat yine gıda değişmesinden tevellüt edecek hazım teşevvüşlerine mani olmaktır.

2 veya 3 yaşındaki taylara kışın bol kuru ot ve saman vermelidir. Ayrıca 5-10 kilo kadarda sulu kökler verilebilir Şeker pancarları iş hayvanları için çok muvafıktır. Bunun yerine pancar gösbesi patates te verilebilir. Asıl ırkların taylarına yevmiye 3 kilo kadar yulaf ilâve edilir. İleride ayğır olarak kullanılacak taylara yazın mer'ada iken bile ayrıca kesif gıda vermelidir. Tenasülde kullanılmayacak taylar umumiyetle bir yaşında iken iğdiç edilirler. Sıcak kanlılarda bazen taylar daha 4 haftalık iken iğdiç ederler. Bunlar zarif ve güzel olurlar. Lâkin araba ve pulluğa koşulacak olanlarda bedenin ön kısmının kuvvetli olması matlup olduğundan bunları birbuçuk ve yahut iki yaşında iken iğdiç etmek muvafıktır.

Şar Haberleri

Partide

C. H. Partisi genel sekreterliğinin İç işleri bakanına verildiğini ve partinin durumu hakkındaki Başvekil ve C.H.Partisi genel başkanı vekili İsmet İNÖNÜ nün gönderdikleri tel örneği :

Cumhuriyet Halk Partisinin memleketin siyasî ve içtimaî hayatında güttüğü yüksek maksatların tahakkukunu kolaylaştırmak ve partinin inkişafını artırmak ve hızlandırmak için bundan sonra parti faaliyeti ile hükûmet idaresi arasında daha sıkı bir yakınlık ve daha amelî bir beraberlik temin edilmesine Genbaşkurca karar verilmiştir. Bu maksatla :

1 - Dahiliye vekili Genyönkurul üyeliğine alınmış ve kendisine partinin genel sekreterlik vazifesi verilmiştir.

2 - Bütün Vilâyetlerde Vilâyet parti başkanlığına Vilâyetin Valisi memur kılınmıştır.

3 - Umumî müfettişler mıntakaları dahilinde bütün devlet işlerinin olduğu gibi parti faaliyet ve teşkilâtının da yüksek murakıp ve müfettişidirler.

4 - Vilâyetlerde İlyönkurulca intihap edilmiş bulunan başkanlar üye durumunu almış ve mansup, mahallince müntahap meb'us başkanların başkanlık vazifeleri hitam bulmuştur.

5 - Bu beyannamenin icaplarını parti genel sekreteri olmuş bulunan dahiliye vekili takip ve tanzim edecektir.

6 - Yukarıdaki maddeler bütün parti teşkilâtına, vilâyetlere ve umum müfettişliklere tebliğ olunmuştur.

Başvekil ve C. H. P. Genel Başkanı vekili
İsmet İNÖNÜ

C. H. Partisi eski genel sekreteri R. Peker bu ödevinden ayrılması dolayısı ile evimize aşağıdaki tel yazısını göndermişlerdir :

Her işte en doğru ve en iyiyi yapan büyük şefimiz ATATÜRK beni parti genel sekreterliği ödevinden affettiler. Ellerimizde onun emaneti olarak tuttuğumuz vazifenin şekli ne olursa olsun hepimiz için en büyük şeref son nefese kadar Kamalizm eserinin sadık hizmetkârları kalmaktadır. Bu ayrılış anında sizlere uzattığım elin vazife arkadaşlarım için yüreğimde yaşayan derin sevgi ve saygı duygularının sıcağı ile meşbu olduğuna inanınız.

R. Peker

Saylâvlarımız

İlimiz Saylâvlarından Bayan Meliha Ulaş ile Edirne saylâvı doktor Bayan Fatma Mimik, yanlarında umumî meclis üyemiz bayan Ayşe Yeğen olduğu halde ayın yirmi ikisinde İlçemizi şereflendirmişler ve akşam üzeri Samsuna dönmüşlerdir. Değerli Saylâvlarımız, İlçenin umumî işleri üzerinde ilgilenerek incelemeler yapmışlardır.

Gençler Birliği

Sekiz Yaşında

Bafra Gençliğinin ileri ülküsünde değerli çalışmaları ileri yükselen (Gençler birliği) bundan sekiz yıl önce kurulmuştu. Bu gün kuruluş günlerinin yıl dönümünü kutlulayan gençler daha böyle pek çok yıllar varlıkla çalışacaklarına ant içtiler.

6 Haziran akşamı yıl dönümü onuruna Kızılırmak okulu temsil salonunda seçkin bir kitle önünde çok muvaffakiyetli bir gösteri vermişlerdir. Bu gösteriden evvel gençlerin ağzından şunu dinledik:

Ülkümüz Türk gençliğini her iyilik ve yücelik yönünden eşsiz kılmaktır.

Ve gösteritte şunları gördük:

Gençlik daima şen ve bu şenlik içinde vekarlı kalacaktır.

Birlik 17 haziranda, yıllık kongrasını yapmış ve yeni idare heyetini seçmiştir. İdare heyeti, başkanlığa Mahmut Barutçuyu getirmiştir.

Yeni idare heyetine başarılar diler ve gençlik üzerinde verimli çalışmalarını bekleriz.

Evimiz Bandosu

Geçen sene teşebbüs edilüpte aletlerinin mevcudu bulunamamasından geri kalan Evimizin Bandosu teşekkül etmek üzeredir. Aletler İstanbula sipariş edilmiştir. Bandoda çalışmak isteyen hevesk̂ârların kaydine başlanmıştır.

Bay Rifat Atasağun

Memleketimizin değerli çocuğu Rifat Atasağunu ebediyyen kaybettik. Rifat Atasağun bir çok yerlerde hakimlik ve müddeiumumilik yapmış, Bafra Belediye reisliğinde ve hakimliğinde bulunmuş, Avukatlık yapmıştır. Son zamanlarda ticaretle meşgul bulunuyordu.

Bu değerli evlâdını kaybeden Bafralılara ve kederli ailesine evimizin sonsuz taziyetlerini sunarız

Bay Cevdet Atasağun

Kardeşi Rifat Atasağunun ölümü münasebetile İskân umum müdürü kiymetli hemşehrimiz doktur bay Cevdet Atasağun Bafraya gelmiş, bir akşam kaldıktan sonra Ankaraya dönmüştür.

İlkbahar At Koşusu

Urayın büyük çalışmalarla başardığı İlkbahar At koşusu 7 Haziran pazar günü eşine az rastlanan bir kalabalık önünde yapıldı.

Birinci koşuya üç tay girmiş ve birinciliği Lâdikli Şaban Coşkunun (Mes'ude) adlı tayı kazanmıştır.

İkinci koşuya yine üç at katılmış ve birinciliği Çarşambalı Hamidin Mes'udu kazanmıştır.

Üçüncü koşuya da dokuz at iştirâk etmiş, birinciliği Çarşambalı Mustafa Alışanın Şimşeği kazanmıştır.

Dördüncü koşuya beş at iştirâk etmiş birinciliği Bafralı Naci Akıncının Tayyarı kazanmıştır.

Yarışlara halkın gösterdiği alâka ve rağbet her türlü tahminin fevkinde ve yerinde olmuştur.

I — Altın Yaprağa para ile yazı kabul edilmez.
II — Yurda faydalı, Devrimin yayılmasına yarayan yazılara sayfalarımız açıktır.
III — Bütün yazılar ve müracaatlar Bafra Halkevi kütüpane ve neşriyat komitesi Başkanlığına yazılır.

İŞEVİ: BAFRA HALKEVİ
Mes'ul ve yayın direktörü: Niyazi DOĞU
Basıldığı yer: Vatan Basımevi - BAFRA

Değeri
20 Kuruş

Yıllığı [225] Kuruştur.

ALTIN YAPRAK

Ayda Bir Çıkar Bafra Halkevi Dergisidir.

Yeni Rejimin Yeni Zaferi .... ALTIN YAPRAK
Bafra tarihi araştırmaları .... Mahmut ÜSTÜNER
ANAMA (şiir) .... Fevziye Kars
Bafrada Ziraat İşçiliği .... * *
Kaydalapa Köyü (köy Tetkikleri) .... * *
Melek .... F. Yekta ÇUBUKCUOĞLU
Esnaflığın Tarihçesi .... * *
At Yetiştirmek .... Fuat GÖZAYDIN
Şar Haberleri .... * *

YIL : 1
Sayı : 15
Gün : 31-7-936

[redacted]